

הַפֶּתַח הַכְּבוֹד לְדֹר עַלְמִים

סֵפֶר
זוהר
הַקְּדוֹשׁ

עִם פֶּאוֹר
הַפֶּתַח וְהַכְּבוֹד

זוהר לפרשת מצורע

מדרות קרן שליו במח

מִיָּד הַמַּלְאָכִים

מִיָּד הַמַּלְאָכִים

גודל הפגם הנגרם מלשון הרע

'זאת תהיה תורת המצורע' (ויקרא יד ב). רבי יצחק פתח, 'זורה השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורה הוא שם' (קהלת א ה). האי קרא אתמר, ואוקימנא ליה בנשמתא דבר נש. בשעתא דהיא קיימא עמיה דבר נש בהאי עלמא, בדין 'זורה השמש'. ובא השמש, בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא, ואשתכח בתשובה,

הקתר והפבור

במאמר זה יבאר שהנשמה הזוכה לעולם הבא מאירה שם על ידי התשובה, אך חטא לשון הרע אינו מתכפר בתשובה. ויבאר טעם הדבר על פי עוצם הטומאה שעורר על ידי הלשון הרע, ויבאר עצם היכולת להיטמא על פי ענין טומאת ירושלים בחורבנה. ואחר כך יבאו דברי רבי יהודה החולק וסובר שאפשר להתכפר מחטא לשון הרע על ידי התשובה.

עם האדם בעולם הזה, פדין - אז היא בבחינת **'זורה השמש'**, כי הנשמה זורחת בקדושתה ומאירה בכל גוף האדם. ומה שכתוב **'ובא השמש'** שהוא שקיעת השמש, הוא מדבר על נשמת האדם אשר **בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא** - בשעה שמתלק האדם מן העולם הזה, ואז **ואשתכח בתשובה** - ונמצא ששב בתשובה על כל עוונותיו, אשר לכן נקראת הנשמה 'שמש' גם בהסתלקותה, כיון שהיא טהורה וזורחת כבתחילה,¹

'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הפה' (ויקרא יד ב). רבי יצחק פתח לפרש פסוק זה, ותחילה מבאר את הפסוק (קהלת א ה) 'זורה השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורה הוא שם'. האי קרא אתמר - פסוק זה נלמד, ואוקימנא ליה - והעמידו אותו, שהכתוב שמדבר בנשמתא דבר נש - בנשמתו של האדם. בשעתא דהיא קיימא עמיה דבר נש בהאי עלמא - בשעה שהנשמה קיימת

הארת הנשמה בעולם הזה ובעולם הבא

סקורות וצינים

תורתו. ואחר כך מבאר עוד 'ואוקימנא ליה בנשמתא דבר נש', כי פסוק זה פירושו גם לגבי צדיק אחד, בענין נשמת האדם. ד. הרמ"ק ומהר"ו. וז"ל מהר"ו: פירוש הפסוק על הנשמה הדומה לשמש הזורה ומאיר בכל הגוף בהיותה בקרבו, ואז נאמר 'זורה השמש', כי הנשמה בבואה אל העולם הזה קדושה בלתי שום מום. ואם בצאתה מן העולם היא גם כן טהורה בלתי שום מום, כי עדיין היא מאירה כשמש, וזהו 'ובא השמש' כי לא נחשך מאורה מפני העוונות.

וראה בשו"ת יד מרדכי (סוף דרוש ז), שרבי יצחק מבאר כאן את גודל מעלת התשובה שאפילו כל ימיו היה מלא בחטאים ופשעים, מכל מקום אם 'בזמנא דנפיק בר נש מהאי עלמא, ואשתכח

א. כ"ה בדפ"מ וברמ"ק, ובדפוס יולנא: 'זורה השמש ובא השמש' וגו'.
ב. גירסת הרמ"ק: 'אבל ואוקימנא'.
ג. ע"פ הרמ"ק.

והרמ"ז מבאר, כי הזורה מדקדק למה נאמר 'השמש' שתי פעמים, ולא נאמר 'זורה ובא השמש'. וכן זוהו שהקדים את הזריחה קודם השקיעה, שלא כפי סדר עולם שהלילה קודם ליום, וכשם שאמר פסוק קודם לכן (קהלת א ד) 'דור הולך ודור בא'.

וביאר עוד, כי מה שאמר 'האי קרא אתמר ואוקימנא ליה', הם שני פירושים במקרא זה. מה שאמר 'האי קרא אתמר' הוא כמו שדרשו בגמרא (יומא לה): שאין צדיק נפטר מן העולם עד שנולד צדיק אחר כמותו, כי ההכנס נקרא 'שמש' כיון שמאיר באור

בְּרִין אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרַת הוּא שֵׁם, אִי זָכָאָה אִיהוּ, כְּמָה דְאָתְ אָמַר (ויקרא כב ז) 'זָכָא הַשְּׁמֵשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֶּדְשִׁים'.
תָּא חֲזִי, כָּל חֲזִי עֲלֵמָא, קוֹדְשָׁא בְרִין הוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ בְּתַשׁוּבָה,

הַפְתָּר וְהַפְּכוּד

הַקֶּדְשִׁים, שִׁיזְכָּה הַתֵּעֲנַג בְּקִדּוּשָׁה עֵילָא מִמְזוֹן רֹחוּנֵי שִׁישׁ לְנִשְׁמוֹת בְּגַן עֵדֵן.¹

לאחר שביאר רבי יצחק שעל ידי תשובה נטהר מכל העוונות וזוכה לגן עדן, מביא כי חטא לשון הרע אינו מתכפר בתשובה.

תָּא חֲזִי - בוא ראה, כָּל חֲזִי עֲלֵמָא - כל חטאי העולם, קוֹדְשָׁא בְרִין הוּא מְכַפֵּר עֲלֵיהּ - הקדוש ברוך הוא מכפר עליהם כאשר שבים עליהם בְּתַשׁוּבָה,

כְּדִין - אז נאמר עליו 'אֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף זֹרַת הוּא שֵׁם', שהנשמה שואפת ועולה 'אל מקומו', אל מקום משכן הנשמות שממנו נחצבה הנשמה, ושם היא זורחת ומתענגת מזיו השכינה! וכל זאת הוא אִי זָכָאָה אִיהוּ - אם הוא צדיק, כְּמָה דְאָתְ אָמַר - כמו שנאמר (ויקרא כב ז) 'זָכָא הַשְּׁמֵשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֶּדְשִׁים', ומשמעו, 'ובא השמש', כאשר מסתלק הצדיק, 'וטרה' על ידי תשובה! אז, 'ואחר יאכל מן

מקורות וציטוטים

היה היא להעלות הניצוצות הקדושים שנפלו בין הקליפות, [ניעון שם שהוא מפרש באופן נוסף על פי יסוד את החלק הראשון של הפסוק], וכאשר מסיים האדם להעלות את הניצוצות השייכים לשרוש נשמתו אז הם בבחינת 'ואשתכח בתשובה', כי אז נמצאים כל הניצוצות שהעלה בימי חייו 'בתשובה' שהיא הבינה הנקראת 'תשובה', כי שם הוא שורש הניצוצות. 'כדין אל מקומו שואף', אז עולה הנשמה לגן עדן העליון שהיא בביתה, אשר 'אל מקומו' של הבינה היה 'שואף' כל ימי חייו להעלות את הניצוצות. ואז 'זורח הוא שם', זורחת הנשמה באור נצחי שזריחתו מוספת ובאה תמיד באור הגנוז שהוא באין ערוך מעולה מבחינת אור השמש, מה שלא היה לנשמה כאשר היתה עדיין בעולם הזה שהיתה מאירה רק בבחינת אור השמש.

ז. ביאר הרמ"ק, כי הכל צריכים תשובה, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (עי' פ' קהלת ז ט).
ח. הרמ"ק ומהר"ח: "וז"ל מהר"ח: וכיוצא בזה פסוק 'ובא השמש וטרה', כי כשבא השמש' בציאת הנשמה מן העולם, 'וטרה' ר"ל וטוהרה היא, הנה אח"כ 'יאכל מן הקדשים' ותתענג בקדושה עילאה, כי יכולת יש בתשובה לטהר הנשמה ממעשיה הרעים. והרמ"ז, ביאר לשיטתו כי כאן מדבר מגודל האור הבא בהסתלקות האדם לאחר השלם להעלות את כל הניצוצות השייכים לשרוש נשמתו, וז"ל: 'אי זכאה איהו', ידעה שזה נאמר במי שכבר השלים תיקונו בגמר זמנו הניתן לו להשתלם כנועד אצלנו (עי' חיים שמי"ט פ"ה) שמספר ימי האדם קצוב לו לפי מספר ניצוציו השקועים בנגוה, ותשלום שנותניו הוא כמספר הימים הצריכים לתשלום תיקונו, ואז הוא 'רן' בלי שמרים. 'כמה דאת אמר ובא השמש וטרה', דאמרינן בגמרא (ברכות ב.) 'טהר זמא', שרצונו לומר גמר כל אותו יום, וכן בכללות ימי טוהר האדם צריך שיגמור כולם בהשלם ואז ישתלם לשוב בתשובה שלימה למקום שורשו.

בתשובה' יכול לעלות למעלות גדולות ונצורות, עד שיגה מזיו השכינה בגן עדן העליון, וכמו שאמרו חז"ל (קדושין מ): ואפילו רשע גמור כל ימיו, ועשה תשובה באחרונה, אין מזכירים לו שוב רשעו, שנאמר (יהוהאקל לג יב) 'ורשעת הרשע לא יכשל בה ביום שובו מרשעו'.

ה. גי' הרמ"ק: 'אֶל מְקוֹמוֹ', כפי שהוא במקרא.
ו. הרמ"ק ומהר"ח:

וכעין זה ביאר בגליון הרמ"ז, וז"ל: 'כדין זורח השמש', באור תורה ומעשים טובים שעסק ביום. ואחר כך 'ובא (השמש)', ששוקע מהעוה"ז ובא למעלה ומאיר שם בין הצדיקים ומקבל אור חדש, וחוזר וזורח למטה ממה שקבל למעלה, וזהו שם 'שמש', [שנקרא] ישר והפוך ממעלה למטה וממטה למעלה.

אך הרמ"ז מפרש באופן אחר, כי הזוהר מחלק את הכתוב לשניים, תחילה מביא כי 'בשעתא דהאי קיימא עמיה דבר נש בהאי עילמא', וקיום הנשמה הוא על ידי 'שהולך ומוסיף בתורה ומעשים טובים, אז הוא בכל יום מבחינת 'זורח השמש ובא השמש', כי בכל יום מתחדשת הנשמה בבוקר כמו שנאמר (איכה ג מג) 'חדשים לבקרים רבה אמונתך' (עי' זו"ח בראשית לא), ועל זה כתוב 'זורח השמש', כי בכל יום זורחת אור הנשמה מחדש. ובליילה עולה הנשמה למעלה בכח התורה ומעשים טובים שעשתה ביום, וזהו 'ובא השמש', ואז היא מעולה יותר ממה שהיתה בשחרית. ובה מתיישב מדוע הקדים את הזריחה לשקיעה, כי היא בסדר הליכה מלמטה למעלה, כי בליילה עולה הנשמה למדרגה חדשה מה שלא היתה בה באותו היום. ולכן כתוב שתי פעמים 'שמש', כיון שבלילה השתנה הנשמה למעוליותא ממה שהיתה ביום.

ואחר כך הולך הזוהר ומפרש, כי לאחר שפירש הכתוב מדרגות האורות הנשמה בעולם הזה, מפרש הכתוב מדרגת הנשמה 'בזמא דנפיק בר נש מהאי עילמא'. כי הנה כל עיקר עבודת האדם בעולם

המדבר
לשון הרע
או מוציא
שם רע
אינו
מתקבל
בתשובה

בר מההוא לִישָׁנָא בִישָׂא, וְדַאֲפִיק שׁוּם בִישׁ עַל חֲבֵרִיהּ, וְהָא אוקמוהּ דְכְתִיב 'זאת תהיה תורת המצורע', זאת היא תורתו שֶׁל מוציא שם רע.

רבי חייה אמר, בְּרַ מַאן דַּאֲפִיק לִישָׁנָא בִישָׂא, אֶסְתַּאבְּן לִיהּ בְּרַ שְׁיִיפִי,

הקֶּטֶר וְהַבְּבֹד

הכהן לאחר שילקה בצרעת, כי אינו מתכפר לגמרי על ידי תשובה לבד.²

רבי חייה מפרש מדוע לוקה המספר לשון הרע בצרעת דווקא.

רבי חייה אמר לפרש מדוע לוקה בעל הלשון הרע בצרעת דווקא.³ **כי כל מאן דַּאֲפִיק לִישָׁנָא בִישָׂא** - כל מי שהוציא לשון הרע, **אֶסְתַּאבְּן לִיהּ כֹּל שְׁיִיפִי** - נטמאים לו כל אבריו, על ידי רוח הטומאה שנשאבה בקרבו

בר מההוא לִישָׁנָא בִישָׂא - חוץ מבעל הלשון הרע, וְדַאֲפִיק שׁוּם בִישׁ עַל חֲבֵרִיהּ - ומי שמוציא שם רע על חבריו, וְהָא אוקמוהּ - והרי העמידוהו כי מה דְכְתִיב 'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן, היינו כי זאת היא תורתו של מוציא שם רע',⁴ כי 'מצורע' נוטריקון מוציא רע, וגם 'ביום טהרתו' שישוב בתשובה, מכל מקום 'והובא אל הכהן' שיצטרך לבא אל

מקורות וציטוטים

בהכרח שיהיה לו עונש הצרעת. אלא שכוח התשובה גדול להקל עליו או שלא יצטרע זמן רב, או שלא יהיה כי אם מוסגר, או שיבוא נגעו בימי הרגל, הכל לפי מדרגת תשובתו, אבל אי אפשר לו להמלט לחלוטין. וזהו שאמר 'זאת תהיה תורת המצורע', גזירה היא מלפני עליון שודאי תהיה בו צרעת. אבל כיון דאחדד בתשובה שנתחרט בכל לבו, וקביל עליה תשובה, שקיבל כבר עונשו, אזי מיכל מעליו הרב יבוא לו זמן מועט ובזמן מוכשר וכו' לקיים גזירתו יתברך.

ובמקדש מולך כתב בשם הראשית חכמה (שער הקדושה פ"ג), כי רבי יצחק מודה שבאמת מועלת תשובה, אלא שתשובת קשה ומהרה"ו ביאר באופן אחר איך למדים מן הכתוב כי אינו מתכפר בתשובה לבד, וז"ל: והנה אלו השניים לא תליין בתשובה עד שימרק בסיורין, כמו שכתוב 'זאת תהיה' וגו', כמו שביארנו לעיל, כי האי 'זאת' [-המלכות], עתידה להתפרעא מן 'המצורע', הוא המוציא שם רע.

ובוהר חי כתב, כי התשובה אינה מועלת רק כאשר לא ריצה את חבריו, כי עבירות שבין אדם לחבריו אין הקב"ה מרצה עד שירצה את חבריו (וימא פה). אבל לאחר שריצה את חבריו יכול לתקן את צד העבירה שבין אדם למקום שהיתה על ידי שדיבר לשון הרע על צלם אלהים, על ידי דיבורי התורה והתפילה. וכמו שאמר מרן הבעש"ט הקדוש, שהיתיקון לפגם הפה שעל ידי לשון הרע, הוא על ידי דיבורי התורה והתפילה.

ג. מהרה"ו ומהרה"ק כתב, כי רבי חייה חולק על רבי יצחק, כי רבי יצחק סובר, כי בעל הלשון לוקה בצרעת מחמת שאין הקב"ה מוחל לו על חטא הלשון גם אם ישוב בתשובה. ורבי חייה סובר, כי ודאי שהקב"ה מוחל לשב בתשובה, שהרי גדולים ממנו מקבל הקב"ה

ג. הוגה ע"פ דפו"ר והרמ"ק.

ובדרוש וילנא הגירסא: 'מההוא לִישָׁנָא בִישָׂא דַּאֲפִיק שׁוּם בִישׁ עַל חֲבֵרִיהּ, ומשמעו חוץ מבעל הלשון הרע שהוא המוציא שם רע על חבריו (הסולם). וכן גריס הרד"ל (בפש דוד), וביאר כי לכן אינו מתכפר בתשובה, כיון שאמר בירושלמי (ב"ק פ"ח ה"ז) שהמוציא שם רע אין לו מחילה עולמית.

י. הרמ"ק ומהרה"ו. וז"ל מהרה"ק: המדבר לשון הרע שהוא הנקרא 'רכיל' שאומר לחבריו פלוגי אומר דבר זה עליו, או שמדבר עליו רע, שמומרי דבר פגם ומומין שבו, וכל זה בכלל לשון הרע. אמנם גם כן יש מוציא שם רע שהוא שקר, שמדבר עליו מה שאין בו. **יא. וכן** אמרו בגמרא (ערכין טו): אמר ריש לקיש מאי דכתיב 'זאת תהיה תורת המצורע', זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע.

יב. הרמ"ק וז"ל: 'מצורע' היינו מוציא שם רע' או 'מוציא רע' דהיינו לשון הרע, אין להם צד להמלט מתורה זו דהיינו עונש זה, ואפילו בתשובה, אלא בהכרח יקבל עונשו שהקב"ה לא ישא לעונו אף אם ישוב. ואם תאמר אם כן לא הועיל כלל בתשובה, יש לומר כי התשובה מועלת להקל, אמנם לנקות מכל וכל לא. והיינו אומרו 'ביום טהרתו' שיהיה עצמו בתשובה אחר כך 'והובא אל הכהן' וכו' [לנקות לגמרי מן החטא].

וכענין זה כתב הרמ"א: יש להקשות, דנראה דבר זה שיהיה שום דבר שנומדי בני התשובה, ועוד, איך יתכן לומר שאין לו תשובה אם הכתוב אומר 'ביום טהרתו' ואומר (ויקרא יד, כ) 'וכפר הכהן'.

אבל הענין הוא על דרך שכתב הרב זלה"ה בענין הרוצח (ליקוטי תורה בראשית ד"ה תה באדם), שאי אפשר שלא יתקיים בו 'ולא ירץ לא יוכפר' [לדם אשר שופך בון] כי אם בדם שופכו' (במדבר לה, ג). ומענין זה הוא בלשון הרע דהורג שלשה (ערכין טו), או מוציא שם רע שגורם דאילו סומקא ואתי חיורא (עי' ב"מ נה), ולכן צריך

**וַיִּתְחַזֵּי לְסִגְרָא, בְּגִין דְּהִתְיָא מְלָה בִּישָׁא סְלָקָא, וְאַתְעַר רוּחָא מְסַאֲבָא
עֲלוּי, וְאַסְתַּאבָּא, אֲתִי לְאַסְתַּאבָּא, מְסַאֲבִין לִיה. בְּמַלְה דְּלִתְתָּא
אַתְעַר מְלָה אֲחֵרָא.**

פְּתַח וְאָמַר, 'אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קְרִיָּה נְאֻמְנָה' וְגו' (ישעיה א כא).

הַפְתָּר וְהַכְבוֹד

כאשר דיבר סרה על אדם מישראל, ומשום כך **וַיִּתְחַזֵּי לְסִגְרָא** - נעשה ראוי להיות מצורע¹. והטעם שרוח הטומאה נשאבת בקרבו על ידי לשון הרע יותר משאר עבירות, **בְּגִין דְּהִתְיָא מְלָה בִּישָׁא** - כיון שהדיבור הרע שהוציא מפיו, **סְלָקָא** - עולה למעלה אצל החיצונים, כיון שאומנתו של נחש שהוא הסטרא אחרא היא לשון הרע, ובזה **וְאַתְעַר רוּחָא מְסַאֲבָא עֲלוּי, וְאַסְתַּאבָּא** - וגורמת לעורר עליו רוח טומאה, ונטמא, ועל ידי רוח טומאה זו המתגשמת בקרבו, הוא מצטרע². ומבאר מדוע מתעוררת הטומאה על ידו, כי מי שהוא **אֲתִי לְאַסְתַּאבָּא** - בא להיטמא על ידי חטא הלשון, **מְסַאֲבִין לִיה** - מטמאים אותו מלמעלה³.

והטעם, כי **בְּמַלְה דְּלִתְתָּא** - על ידי הדיבור הרע שמדבר למטה בעולם הזה, **אַתְעַר מְלָה אֲחֵרָא** - מתעורר דיבור אחר למעלה, שהוא דיבור הסטרא אחרא שדרכו להוציא שם רע על השכינה הקדושה, אשר לכן הוא מתלבש במי שמדבר לשון הרע, כי בכך הוא יכול להוציא שם רע ולקטרג על השכינה⁴.

כדי לבאר איך יתכן שיטמא האדם כל כך על ידי לשון הרע, מקדים לבאר ענין טומאת ירושלים לאחר החורבן.

פְּתַח רבי חייה **וְאָמַר** לפרש איך יתכן שתתאחד בו הטומאה כל כך עד שיהפך למצורע. ומפרש על פי מה שכתוב על ירושלים (ישעיה א כא) **'אֵיכָה הִיְתָה לְזוֹנָה קְרִיָּה נְאֻמְנָה וְגו' מְלֻאֲתֵי מִשְׁפָּט צָדָק יָלִין בָּהּ וְעֵתָה**

הנביא תמה איך יתכן שנטמאה ירושלים

מקורות וציטוטים

בתשובה, והטעם שהוא לוקה בצרעת גם אם ישוב בתשובה, אינו כעונש על עונו, אלא היא תוצאה מן הטומאה שהתעוררה על ידי לשונו הרע, כמו שהולך ומבאר. יד. מהר"ז והרמ"ו.

ובדרך אמת ובדמשק אליעזר כתבו, שהכוונה על השבוע הראשון שפסגרים את המצורע טרם החלטה טומאתו.

כו. ע"פ מהר"ח, וז"ל: נתן טעם ד' חייה למה הוציא את המוציא שם רע בלשון מצורע, וביאר, משום דמאן דמוציא שם רע ראוי להצטרע והיות מצורע. והטעם כי הוא סוד סמא"ל שדרכו להוציא שם רע על בתולת ישראל כנזכר פרשת כי תצא (ע"ש ברע"מ להלן רע"ג), ולכן המדבר שם רע נתלבש בצרעת הוא סוד הנחש המצורע כנזכר, והבין זה מפרשת פקודי (ח"ב) דף רס"ה ריש ע"א.

ז"ל הוהר: ווי לאינו דמתערי להאי סטרא בישא, ולא נטרי פמיייהו ולישנהו, ולא חששי על דא, ולא ידעי דהא באתערי דלתתא תליא אתערי דלעילא, בין לטב בין לביש. תא תוי, דה האי אתערי דלשנא בישא אתערי לתתא. דין האי נחש עמלתון, סליק משקשוי, ואוקים לון בקליקו, ואתער מרישא עד רגליו, וכד משקשוי סליקו ואתערי, דין כל גופא אתער. משקשוי, אליו אינו כל גרדיני ניוסין דלבר, דכלהו מתערי ואתערי פתהא מלה בישא, ואתערי לגבי ההוא נחש דריח' (ישעיה כ א), דין כל גופא בישא אתער מרישיה ועד רגליו. [אוי לאלו שמעוררים את הצד הרע, ואינם שומרים את פיהם

ולשונם, ואינם חוששים לזה, ואינם יודעים שבהתעוררות שלמותה תלויה ההתעוררות שלמעלה, בין לטוב ובין לרע. ומפרש, בוא ראה, כשהתעוררות הזאת של לשון הרע מתעוררת מלמטה, אז נחש עקלתון הזה, מעלה את קשקשותיו וזוקף אותן, והתעורר מראשו ועד רגליו, וכשקשקותיו מזדקפות ומתעוררות, אזי מתעורר כל גופו. ומבאר, קשקותיו, אלו הם כל עוברי דין וחוק שמכוחין, שכולם מתעוררים ונאחזים בלשון הרע ההוא שאמר האדם, ומתעוררים אל 'נחש בריח' ההוא, שהוא הזכר של הנחש, ואז כל גוף הרע מתעורר מראשו ועד רגליו].

כו. ראה מה שאמרנו בוהר (ח"א ח"י שרה קה"ג): **אֲתִי בַר נֶשׁ לְאַסְתַּאבָּא, בְּפָה תְּבִילִין סְהִירִין אֲנֻדְקֵנוּ לִיה. וְבָלְהוּ שְׂרִיין בִּיה וּמִסְתְּרִין לִיה וּמִסְאֲבִין לִיה וְאֲקֵרִי 'טמא'. וְבָלְהוּ אֲזִלִּי וּמְכַרְזִי קִמִּי 'טמא טמא, בְּפָה דְאֵת אֲמֵר וְיִקְרֵא יג מה) 'טמא טמא יקרא'. וְבָלְהוּ קִטְרִין בְּהַיָּא חִינְיָא דְקִמְאָה וְסִתְרִין בְּכַפָּה עֹבְדִי עֲלֵמָא. [כא האדם להטמא, כמה תבילות של אורות מזדמנים לו, וכולם שורים בו ומסובבים אותו ומטמאים אותו, ונקרא 'טמא'. וכולם הולכים ומכריזים לפניו 'טמא טמא', כמו שנאמר 'וטמא טמא יקרא'. וכולם קשורים באותו הנחש הקדמוני ונסתרים בכמה מעשים של העולם].**

י. ע"פ הרמ"ק, מהר"ח ומתוך מדבש. וראה מה שאמרנו ברע"א מהימנא (להלן כי תצא רע"ג): **פְּתַר**

מאן דהנות מהימנא לבעלה, אהדרת לזונה.

'מלאתי משפט' (שם), 'משפט' ודאי, דא קודשא בריך הוא. 'צדק'
(שם), דא פנסת ישראל.

ובגין דאתערת מלה אחרא, אסתלק מנה קודשא בריך הוא, ושריא
בה רוחא דקטולי. הךא הוא דכתיב (שם) 'ועתה מרצחים'.

הפטר והפבור

היתה 'קריה נאמנה' כאשר היו שרויים בה
התפארת והמלכות שהיו מתייחדים אצלה
שזהו 'גליון פה' א.

ומבאר מה ארע לירושלים בעת החורבן כשטימאו את ירושלים.

ובגין דאתערת מלה אחרא - וכיון
שהתעורר דבר אחר לשרות במלכות,
שהיא הסטרא אחרא שהתעוררה על ידי חטאות
בני ישראל ב, אסתלק מנה קודשא בריך
הוא - הסתלק מן המלכות הקדוש ברוך הוא,
שהוא התפארת, ולא התייחד בה עוד עם
המלכות. ואז ושריא פה רוחא דקטולי -
ושרתה במלכות רוח של רוצחים, שהם כוחות
החיצונים שמהם באה הרציחה ב. הךא הוא
דכתיב - זהו מה שכתוב בהמשך 'ועתה
מרצחים', כי תחת שהיו לגנים בה בחינות
'משפט צדק', לגנים בה עתה ה'מרצחים'. ובכך
היתה ירושלים לזונה, כי אז היא יונקת מן
הסטרא אחרא תחת היותה יונקת מן הקדושה ב.

מבאר, מאן דהנות מהימנא - מי
שהיתה נאמנת לבעלה, שהיא עיר הקודש
ירושלים שלמטה בעולם הזה, והיא נקראת
'קריה נאמנה' כ כי היא היתה נאמנת להקדוש
ברוך הוא והיתה מקבלת רק מן הקדושה. על
כך מקונן הנביא, איך אהדרת - נהפכה לזונה,
להיות כזונה שאינה נאמנת לבעלה ומקבלת את
שפעה מאחרים, וכן ירושלים נהפכה ויונקת
מכוחות הסטרא אחרא ב.

ומפרש מדרגות הקדושה שהיו שורות בירושלים בעת בנינה.

ירושלים היתה 'קריה נאמנה', כאשר היתה
'מלאתי משפט צדק גליון פה',
שהיתה ירושלים מלאה בבחינות משפט וצדק
שהיו לגנים יחדיו אצלה. ומפרש, 'משפט'
ודאי, דא קודשא בריך הוא - זהו
הקדוש ברוך הוא, שהוא התפארת הנקראת
'משפט'. ומה שכתוב 'צדק', דא - זהו פנסת
ישאל שהיא מידת המלכות. כי ירושלים

בסוף הבית
היו שורים
קודשא
ושכינתיה
ברוך
בירושלים

מקורות וצינים

א. הרמ"ק, מהרח"ו ומקדש מלך.

ב. ע"פ הרמ"ק והסולם.

ג. מהרח"ו, על פי הוזהר בפרשת פקודי (ח"ב רמג).

והרמ"ק ביאר, שהחיצונים נקראים 'מרצחים', כיון שהם מומינים
בני אדם.

ובדמשק אליעזר ביאר, שהסטרא אחרא הוא הנחש הקדמוני,
שעל ידו נגרם מיתה לכל העולם.

ובהגות מהרח"ו ביאר בפרטות, כי כאשר היתה ירושלים 'קריה
נאמנה' שרתה בה רוח הקודש, אבל כאשר נהפכה לזונה שרתה
בה רוח 'עניים', כמו שכתוב (ישעיה ט ד) 'ה' מסך בקרבה רוח
עושים', יעוין שם.

ד. הרמ"ק ומהרח"ו.

דאתיהיבית איהי לישאל, קל מאן דאפיק שום ביש על ישאל,
פאילו אפיק עלה [ללאחר שניתנה השכינה לישראל, כל מי
שמוציא שם רע על ישראל, כאילו מוציא שם רע על השכינה].
יה. ביאור הפסוק על פי פשוטו, 'איכה היתה' ירושלים 'לזונה', שהרי
הזונה אינה נאמנת לבעלה ומשקרת בו ומוזה תחתיו, וכן ירושלים
היתה 'קריה נאמנה' להקב"ה, ולא היו מובחים ומקטרים בבמות אלא
בבית המקדש, ואחר כך שבה להיות זונה ועובדו בית ה' ומובחים
ומקטרים בבמות ולאשרות, וגם 'מלאתי' מעולם עם 'משפט צדק',
ואם לא מצאו על הנחש איזה זכות, 'גליון פה' עד למחר, אולי ימצא
לו זכות, 'ועתה' נהפכו להיות 'מרצחים' (ע"פ רש"י, ד"ק ומצודות).

י. מקדש מלך.

כ. ע"פ הרמ"ק.